

ad tema enda halvad mõtted

gid ja haritud publik. Aga minimeelest peab artist natuke eede ka olema. Sa oled laulja, artist ikka sellepärast, et sind natukenegi tuntaks. Mis sa muidu sinna rahva ette üldse lähed? Võiks ju siis ainult kodus kemmergus laulda.

Ma saan aru, et lavastaja Sulev Nõmmik sobis teie romantilise natuuriga hästi?

Täpselt nii. Sageli oli Nõmmiku välimus petlik. Eriti see Kärna Äрни kiilaspea. Noh, artisti värk, kui lähed rahva sekka, siis oled kogu aeg artist, kui sa juba kord sellele teele oled astunud. Sa ei saa kunagi kõhtu lödvaks lasta, kui oled rahva seas tuntud. Nõmmik oli tegelikult oma ilumeele ja romantikameele poolest haruldane inimene. Mõni mõtles, et ta ongi selline Kärna Äрни, aga tegelikult oli ta haruldase inimestetunnetuse ja väga hea maitsega. Temaga oli väga hea koos töötada nii teatris kui filmis.

See oligi põhjus, miks ma hakkasin kohe operetides kaasa lööma. Neid tükke ikka oli omajagu. Kaasa arvatud Nõmmiku lavastatud muusikal «Casanova».

Kas tundsite end ise ka vastupandamatu võrgutaja Casanova? Mõödunud sajandi kaheksakümnel aastal ei tulnud teatris vist keegi selle peale, et kolleegi ahistamises süüdistama hakata...

Kui sa lava peal juba oled ja mängid niisugust romantilise süuga tükki, muusikali, siis vahepeal võidki end jah Casanova tundma hakata. Seal oli üks voodistseen, Casanova on ühe tüdruku, laval siis balletitantsijaga voodis... Noh ja siis ikka eksib käsi ka kuhugi...

Aga jah, ahistamist ei saanudki olla. See oli ju tükis ette nähtud, ma mängisin! Mis sa puikled, kui mängitakse. Mis seal ikka vastu hakata, sest kusagil oli ju mänguski piir.

Millised on kolm rolli, mis on olnud meelde jäävad, rasked, aga hästi õnnestunud?

Rollidega on täpselt sama asi nagu naistega. Kui sa nooruses nendega tegeled, siis nad jäävad

kõige paremini meelde. Sul võib see hall virvendus olla kuskil peale neljakümne, peale viiekümne, millal sa võid samuti igasuguseid vägevaid osatäitmi teha. Aga mis sind natukenegi melanhooleks muudavad ja hinge puudutavad, on ikka need, mida sa nooruses oled teinud.

Need osatäitmisel minu puhul oleksid siis lord Enrico Ashton Donizetti ooperis «Lucia di Lammermoor», siis eruläinud sõdur Miller Verdi ooperis «Luisa Miller», ja ka Georges Germont – samuti Verdi ooperist «Traviata». Ma ütlesin, et mul oli lausa önn laulda neid osi eesti keeles! No ja kui võib veel ühe nimetada, siis krahv René Ankarström samuti Verdi ooperist «Maskiball».

1990ndate lõpuni lauldi Estonias oopereid eesti keeles. Kas seda peaks järele tegema?

Las mõned peavad mind pealegi vanamoodsaks, aga ma ütlen oma arvamusel välja: mulle meeldis eesti keeles laulda. Eesti keel on väga ilus keel ja kõlab teatri laval sama hästi kui itaalia keel.

Melomaanidele muidugi meeldib originaalkeeles ooperit kuulata, aga neid on siiski vähem. Nad võivad siis ka minna Itaaliasse nautima. Seal nad saavad oma kunstimeelt toita ja avardada küll.

Kas aga just kõiki oopereid peaks eesti keeles laulma? Ma ei tea. Soovida, et oleks kaks varianti, seda oleks vast näitlejatel-lauljatel palju nõuda. Samas need ooperid, milles on palju muusikalisi retsitatiive ja proosat, võiksid küll olla ka eestikeelses variandis originaali kõrval teatrikavas. Noh need ooperid, kus lüüakse plõnn! üks akord ja siis räägitakse nagu lauldes.

Kas Eesti algupäraseid oopereid on Estonia repertuaaris vähe?

Aegade jooksul on neid olnud omajagu, viimasel ajal vähem, aga ei saa öelda, et neid üldse pole. Näiteks kohe meenub Rasmus Puuri ooper «Pilved värvid» ja Erki Sven Tüüri

«Kui inimesed tahavad teineteist toetada ja abistada, siis kooselu kannab vilja, juhtugu mis juhtub.» lausus Puura oma pea 50 aastat kestnud abielu kohta Sirje Puuraga.

Filmis «Siin me oleme» kehastas Puura madrus Marti, kes võistles madrus Timmuga (Lauri Nebel) talu peretütre pärast.

«Wallenberg». Neid on ikka veel.

Vanemate eesti ooperite kallal peab vist liialt palju tööd tegema, neid redigeerima. Eks nad ole ka natuke naiivsed tänapäeva publiku jaoks. Meie algupärane ooper algas pärast Eesti riigi sündi, see kultuur pole veel öieti saja-aastane. Aga vanad Itaalia ooperid tehti juba 16. sajandil. Vaat see ongi see väike vahe. Ooperikultuuriga ei ole päris nii nagu oma riigiga, et ehitad selle kümne aastaga üles. Ooperikultuur nõuab sissetöötamist ja palju rohkem aega.

Konkurents on baritonide seas kõige kõvem, kas olete seda ka omal nahal tunda saanud?

Jah, nii on, et tegemist on keskmise ja kõige sagedamini ette tuleva häälega. Aga eks neid häid tenoreid ja basse on ikka ka. Samas on baritonide jaoks kirjutatud heliloojate poolt palju ilusaid asju. Tenorile muidugi ka, aga bassil vaesel on neid lugusid palju vähem.

Olen tundnud küll kuklas konkurentide hingamist. Aga kes on ikka teatris solist, sel kujuneb ka ajapikku välja oma nišš, kust teda on raskem välja puksida.

Tuleb meelde üks Vanemuise väga kõrva bariton Enn Pai. Ma imetlesin alati teda, kui Ivo Kuuse juures õppima hakkasin. Kui Pai sellest kuulis, siis oli ta öelnud Kuusele, et kuule, ära sa väga palju seda poissi arenda. Pole tarvis. (Naerab.) Aga see oli muidugi naljaks öeldud. Vaat selliseid nalju tehakse lauljate ringis. Ma ei tea, kas see tähendab konkurentsi, aga midagi see ikka tähendab vist.

Mis naljad lauljate seas Estoni teatris ringlevad? Kas neist võib üleüldise poliitkorrektsuse ajastul enam üld-

se rääkida?

Miks ei tohi! Aga Estonia teatris juhtusid need kõige paremad naljad ikka juba ammu ja need on muutunud omamoodi legendideks. Kõige rohkem nalja sai ringreisel bussis, kus olid ka Nõmmik ja Viisimaa.

Nendega ikka juhtus. No näiteks kusagil ringreisel kolhoosis sõidab teatri buss, Nõmmik ja Viisimaa istusid esimese akna juures, tegid suitsu ja äkki lehvitas Nõmmik vastu sõitnud bussi juhile. Vaatasime tagasi ja vastu sõitnud buss oleks äärapealt kraavi pörutanud. Küllap oli juht segaduses, et kust see Nõmmik siia sattus. Kuhu me ka ei sõitnud, ükskõik mis ajal, kõik poed ja isegi restoranid olid alati tänu Nõmmikule ja Viisimaa lahti. See oli nii, et pidu ei jäänud kunagi seisma kellaaja tõttu.

Kord oli legendaarne dirigent Aksel Pajupuu käimas teatris – haruldane lõuapoolik ja jutumees. Meil oli ka vanusevahe, aga alati võttis ta mul vastu tules nõobist kinni ja hakkas rääkima. Oma elu viimastel aastatel, kui ta oli juba üle üheksakümne, muutus eriti jutukaks. Aga mul algas juba proov, tema ei saanud pidama, ikka et oot-oot ma räägin sulle veel ühe loo. Äkki ta küsis, et kuule, kes sa nüüd ikka oled. Ma mõtlesin, et teen nüüd ka vähe nalja, ja ütlen, et ma olen Voldemar Kuslap. Pajupuu vastu, et täitsa õige, aga mina mõtlesin kogu aeg, et oled Urmas Ott. (Naerab.)

On teid siis ka Kuslapiga segamini aetud?

Minu naine rääkis ikka, et sa oled nii Volli moodi, just sel ajal,

kui oli operett «Kiri nõudmise-ni». See oli Valgre oprett. Volli oli siis kuulus, laulis ikka Horoskoobis ja mul olid ka samasugused loks juuksed.

Aga keegi ütles, et olen Illart Oravaga ühtemoodi. Eks need baritonid kõlavad teinekord päris ühtemoodi.

Kuidas teil koroonaajal läheb?

Minu 70. sünnipäeva tähistamise etendus tuli natuke edasi lükata. Loodame, et 17. veebruaril see ikka lavale jõuab – Olav Ehala «Buratino». Etendusi pole teatris tikk aega olnud, aga proovid on kogu aeg käinud. Teatrinimised on ikka täispaalal. Valmistati ette ooperit «Trubaduur».

Selge see, on niisuguse puuris peetava tiigri elu. Kui sa ikka ei saa publiku ette astuda, siis proovid ja harjutad kogu aeg, aga see pole see.

Mida te arvate tänapäeva muusikaharidusest ja kas klassikalisel laulul on tulevikku? Võib see noori tänapäeval huvitada?

Ma ei saagi sellele küsimusele vastata, sest olen pärit teisest ajast. Praegu on uus aeg. Kui ma vestlen isegi oma muusikust pojaga, siis tema näeb asju hoopis teistmoodi. Kui mina arvan, et mõnes kohas näiteks televisioon valgustab üle või mõni asi peaks olema kontrastsem, siis tema leiab hoopis, et see kõik on väga chill jne. Arusaamades tekitab käärid. Noored elavad oma maailmas, mis on väga teistsugune kui meie oma.

Klassikaline muusika võib minna paremaks ja kuulatavamaks siis, kui sinna lisatakse rohkem, nagu ütles Nõmmik: «Ilu, sarmi ja tuberkuloosi». (Naerab.) See on muidugi naljaks öeldud. Aga tõsi, muusikas peab olema niisugust sarmi, mis köidab ka noori. Kui tulevad lavale kaks tuima kuju ja hakkavad esitama mingit ooperiaariat, andke andeks, siis need kujud mind ka ei huvita.

Praegu püüavad dirigent Kristjan Järvi ja laulja Elina Nechayeva koos midagi noorema publiku võitmiseks hea muusika juurde siiski teha.

Jumala eest, see just ongi see, mida oleks vaja! Tehku ainult! Iga artist peab ise end meeldivaks tegema. See ongi uus aeg. See on nagu vana Eesti ooperiga, mis on mingis mõttes aja ära elanud. Ei saa teda niimoodi praeguse infoajastu inimesele väga meeldivaks teha. Jah, vanu oopereid tuuakse tänapäeva ka. On kahtepidi, seda tehakse halvasti ja tehakse ka hästi. Aga mulle ei meeldi, kui mõni vana tükk tuuakse tänapäeva. Iga asi peaks jääma ikka oma ajastusse, nii nagu see oli mõeldud.

Ooper on ooper selles ajastus, kus ta sündis, ja seal peab ta tegevus toimuma. Keskaeg inimes-

tele pole vaja roosasid lipse ette siduda.

Pole mõtet ka maikades tulla laulma Wagneri ooperit. Mulle on see vastuvõtmatu.

Raske helikeelega ooperid mulle ka ei meeldi. Jah, ma võin neid laulda, ka hästi neid teha, aga hinge ei paku see midagi. Raske helikeel on nagu mingi matemaatiline sport.

Millise helilooja muusika teile meeldib?

Arvo Pärtil on meloodilised teosed ja ilusaid meloodiaid. Kui öeldakse, et kõik meloodiad lõpevad ükskord otsa, kausa sa neid uusi seitsme noodiga teed, aga saab igasuguseid asju teha ikka küll. Ja kui muud ei aita, eks laulame siis neid vanu laule jälle!

Niisugust mõtet teil ei ole, et pidage maailm kinni, ma tahaksin maha minna?

Ei. Võib-olla sellepärast, et me oleme tulnud ikka küllaltki rasketest oludest. Meie vanemad tegid palju tööd ja nägid vaeva. Me ise oleme parema elu nimel vaevalt näinud. Kui ma nüüd jõuan oma pensioni ja teatris teenitud raha eest osta ka paremaid asju, või süüa, mida ma tahan, kui ma saan sõita oma autoga, siis ma tunnen küll, et ei ole vaja maha astuda. Tahaksin ikka lõpuni sõita. Lõpuni elada.

Huvi elu vastu on endiselt säilinud ja lööks kaasa nii kaua kui võimalik?

Täiesti. Nõmmik ikka tavatset öelda, et pole tähtsust, kas me voodis sureme tervena või haigena. Aga siin ma vaidleksin talle vastu. On ikka küll tähtsust ja vahe on suur. Katsume ikka surra tervena just voodis. Minu deviis elus on selline.

Teil endal on ka kaks gongi, hoiatust südamega käinud. Kuidas sellest üle saada?

Sellest saab üle küll. Tuleb lahti saada nendest hirmsatest mõtetest, mis inimese peas on ja mis lausa tapavad. Ärge mõelge halbu mõtteid, mõelge häid mõtteid! Põhiliselt tapavad inimesi tema enda halvad mõtted.

Ja kui vähegi võimalik, siis tules mitte seda suitsu tõmmata. Ja viinuskit vähem võtta. Parem tehke midagi. Minge kas või õue jalutama.

Kuidas teie päev välja näeb?

Kuna ma pean ikka kogu aeg vormis olema, siis ma laulan iga päev. Lähen oma tuppa, laulan seal natuke endale. Kausa sa ikka naisele laulda, samas vormi pead ikka hoidma. See on nagu liigutamiseks. Ma ise suurt sporti ei tee, aga käin väljas kergliiklustee peal. Vahel isegi sõrgin natuke või teen kiiremat kõndi. See on kõik selleks, et laval vormis olla. Laulan oma juubelitendusel Papa Carlo laulu: «Seda õne kõik ei aima, mis on vanal mehel nüüd...»

Bussijuht oleks kraavi sõitnud, kui Nõmmik talle lehvitas.

